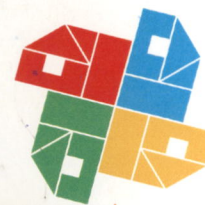

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

18. december 2014
Ljubljana

ARHITEKTURA IN GRADNJA VRTCEV
strokovni seminar

Zbornik povzetkov

- ✓ ob 60. obletnici posveta »Od stare k novi šoli«
- ✓ ob odprtju razstave »Iz malega raste veliko ...«
- ✓ v strokovno podporo nacionalni skupini za pripravo smernic za načrtovanje in gradnjo vrtcev v Sloveniji

ARHITEKTURA IN GRADNJA VRTCEV
Strokovni seminar
Ljubljana, 18. december 2014

Programsko-organizacijski odbor:

Janja Barši, MIZŠ, Sektor za investicije v predšolsko in šolsko infrastrukturo
Ksenija Bregar Golobič, MIZŠ, Urad za razvoj izobraževanja
Sabina Čamernik, MIZŠ, Sektor za investicije v predšolsko in šolsko infrastrukturo
doc. dr. Nataša Koselj, uni. dipl. inž. arh., samostojna ustvarjalka na področju kulture
mag. Brigita Mark, MIZŠ, Sektor za predšolsko vzgojo
Špela Nardoni Kovač, kustosinja razstave »Iz malega raste veliko ...«
Damjana Zaviršek Hudnik, kustosinja razstave »Iz malega raste veliko ...«
Nives Zore, Zavod RS za šolstvo, Oddelek za predšolsko vzgojo

Drugi sodelavci in sodelavke pri izvedbi seminarja:

Igor Prodnik, Mija Javornik in Saša Ambrožič Deleja z Urada za razvoj izobraževanja,
Ana Stanovnik s Sektorja za predšolsko vzgojo, Nataša Novak Vukšinič in Anica Sambolič
s Sektorja za investicije v predšolsko in šolsko infrastrukturo Ministrstva za izobraževanje,
znanost in šport.

Tehnična podpora: sodelavci Službe za informatiko in Službe za splošne zadeve Ministrstva
za izobraževanje, znanost in šport.

Uredila: Ksenija Bregar Golobič
Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala in založila: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Zavod RS za šolstvo
Predstavnika: dr. Stanislava Setnikar Cankar in dr. Vinko Logaj

VSEBINA

Program in urnik	4
UVOD	7
ARHITEKTURA SLOVENSКИH VRTCEV OD ZAČETKOV DO DANES	8
MEDICINSKI POGLED NA OTROKOVO DELOVNO OKOLJE V VRTCU	10
NAČRTOVANJE IN GRADNJA VRTCEV V SLOVENIJI – STANJE IN IZZIVI IZOBRAŽEVALNE, OKOLJSKE IN DRUGIH POLITIK	11
SREČANJE Z ARHITEKTOM IN UPORABNIKOM V VRTCU:	16
Ledina	16
Vetrnica	20
Čira čara	23
Prule	26
Literatura, uporabni viri, povezave	30
Predstavitev predavateljic in predavateljev	33
Imensko kazalo vseh sodelujočih	39
Vabilo na razstavo	40

VRTEC POD GRADOM/ENOTA PRULE

PROGRAM IN URNIK OGLEDA VRTCA POD GRADOM

- 16.45–16.50 **Pozdrav** (mag. Dragica Kraljič, ravnateljica)
- 16.50–17.00 **Predstavitve vrtca – zakaj je bil izbran za razstavo in ogled** (Igor Berlot, uni. dipl. inž. arh.)
- 17.00–17.10 **Arhitektovi spomini na snovanje in načrtovanje vrtca** (mag. Tija Badjura, uni. dipl. inž. arh., avtorica vrtca)
- 17.10–17.55 **Vodeni ogled vrtca** (mag. Dragica Kraljič, ravnateljica)
Ob ogledu pogovor z arhitektom, ravnateljico, vzgojiteljico. Pogovor moderira Igor Berlot. Ogled vključuje tudi ogled male razstave otroških risb »Moj sanjski vrtec«.
- 17.55–18.05 **Zaključek in povabilo na razstavo** (Nives Zore, ZRSŠ, Igor Berlot, uni. dipl. inž. arh.)

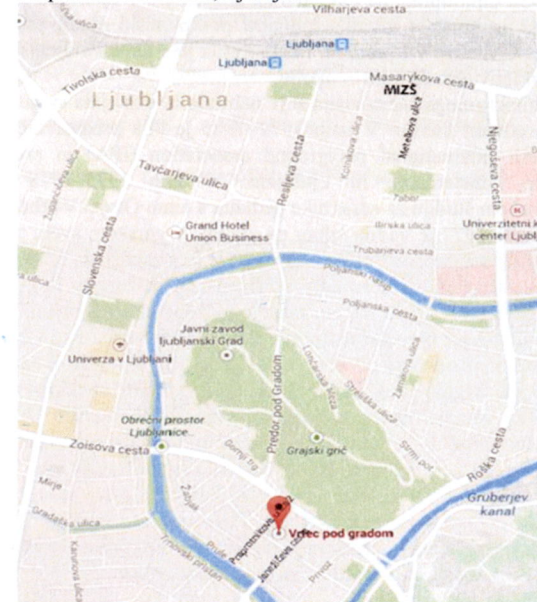

Foto: Blaž Jamšek

Rada se igram na klančini. Všeč mi je, ker tam lahko skačem, se valjam in plazim kot kača. Včasih tudi tekmuje in smo polžki – kdo hitreje pride do konca. (Deklica, 5 let; projekt »Moj sanjski vrtec«)

Ime projekta:
Naslov objekta:

Otroška ustanova Prule
Praprotnikova ulica 2, Ljubljana

Projektanti/avtorji:
Arhitekturni biro:
Leto izgradnje:
Arhitekturna zasnova:

Tija Badjura, dipl. inž. arh.
Projektivni atelje Ljubljana
1963

Otroška ustanova Prule, danes vrtec Pod gradom, je eden prvih objektov, ki so bili v Ljubljani in v Sloveniji namensko načrtovani in grajeni za varstvo in vzgojo predšolskih otrok. Arhitektka Tija Badjura je pri načrtovanju tesno sodelovala s tedanjo ravnateljico Deso Mušič, ki je imela bogate izkušnje pri delu z otroki.

Do tedaj se je izvajanje programa varstva in vzgoje otrok umeščalo v obstoječe stavbe, večinoma v stanovanjske vile. Ker za načrtovanje vrtcev še ni bilo pravilnikov, prostorska zasnova tega objekta izhaja iz dobrega sodelovanja med arhitektom/načrtovalcem in pedagogom/uporabnikom ter njunega poznavanja potreb otrok.

Stavba vrtca je premišljeno umeščena v urbani prostor, poleg tega pa z inovativno tlorisno zasnovo brez hodnikov in s klančino namesto stopnišča še danes pomeni edinstven primer v našem prostoru. Kljub temu da je bila stavba zgrajena pred pol stoletja, so prostorske možnosti, ki jih ponujajo igralnice, še vedno na visokem nivoju – ob večini igralnic je manjši prostor/kotiček, igralnice imajo veliko naravne svetlobe. S premišljenimi razširitvami prostora pred igralnicami in s klančino se prostor komunikacij namesto v hodnik spremeni v večnamenski prostor za igro, telovadbo in prireditve.

Arhitektka mag. Rotija (Tija) Badjura

je leta 1959 diplomirala na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani pri prof. Edvardu Ravnikarju. Leta 1983 je končala interdisciplinarni podiplomski študij prostorskega in urbanističnega planiranja Univerze v Ljubljani. Magistrirala je s temo Življenjski prostor populacije starosti od 0 do 14 let v urbaniziranem okolju.

Poleg arhitekturnega načrtovanja si je nabirala in razširjala svoje znanje na druga področja in v mednarodnem merilu. V letih 1972–1985 je bila predstavica Jugoslavije v mednarodni organizaciji International playground association (IPA) in predavateljica na kongresih v Münchnu, Amsterdamu in Ljubljani. V letih 1975–1978 je bila predavateljica na podiplomskem študiju za zdravnike pediatre s temo Otroci v urbanem okolju.

V letih 1970–1977 je vodila odbor za gradnje v gorskem svetu pri Planinski zvezi Slovenije. V urbanističnem zavodu Projektivni atelje je bila zaposlena od diplome do leta 1989.

Ves čas arhitekturnega delovanja v urbanističnem zavodu Projektivni atelje Ljubljana se je ukvarjala z načrtovanjem vrtcev, kasneje tudi šol tako v Sloveniji kot po vsej Jugoslaviji. Leta 1961 je načrtovala **otroško ustanovo Prule**, danes vrtec Pod Gradom, na Praprotnikovi ulici v Ljubljani, ki je eden od prvih objektov, ki so bili v Sloveniji namensko načrtovani in grajeni za varstvo in vzgojo predšolskih otrok. S Centralnim zavodom za napredek gospodinjstva je sodelovala v iskanju rešitev, kako organizirati otroško varstvo. V proces načrtovanja vrtcev je vključevala otroke – otroci so ji pomagali pri »risanju načrtov«, zanje je med gradnjo organizirala obiske gradbišča. Njihovo merilo je upoštevala tako pri načrtovanju prostorov kot opreme zanje – njene objekte vrtcev odlikuje predvsem subtilno oblikovanje notranjega in zunanjega prostora po meri otroka. Posebno pozornost je posvečala oblikovanju stika zunanjega in notranjega prostora – prehajanju iz igralnice v prostor igrišča. Leta 1967 je v okviru UZPA izdala publikacijo Tipiski projekti vrtcev.

Polega načrtovanja objektov za vzgojo in izobraževanje je delovala kot glavni in odgovorni projektant na področju urbanizma, krajinskega planiranja, gorske arhitekture in ohranjanja kulturne dediščine. Leta 1999 je prejela priznanje Henry Ford European Conservation Awards.

Zgradbe za otroke in mladino:

- vrtci z igrišči: v Sloveniji 22 objektov, na Hrvaškem trije objekti, v Makedoniji 21 objektov (zgrajeni s sredstvi samoprispevkov med leti 1960 do 1982)
- osnovne šole z igrišči: v Sloveniji pet objektov, na Hrvaškem objekt za varstvo šolarjev
- igrišča za novozgrajeno sososko S6 v Šiški Ljubljana
- samostojna igrišča v Sloveniji: štirje objekti

Pri načrtovanju vrtca na Prulah sem imela srečo, da sem sodelovala z go. Deso Mušič, ki je bila izjemna vzgojiteljica. Poznala je vse otroke v vrtcu in njihove družinske razmere.

Vrtec Prule je bil prvi vrtec, zato je bil lahko zidan in ne montažen, narejen, kot je treba.

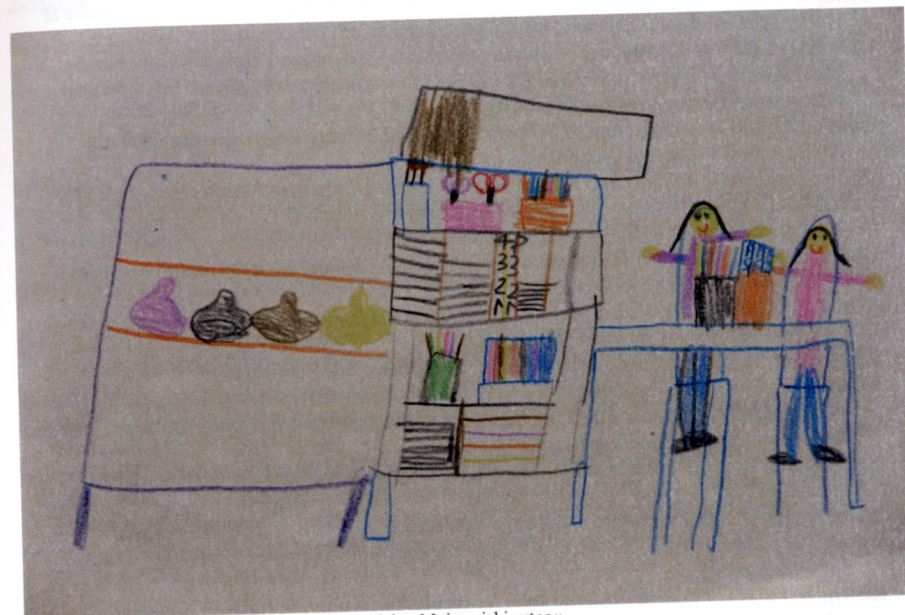
Ostali vrtci so se izvajali s samoprispevkom. Vedno sem natančno premislila glede denarja.

Sem pa tudi na podlagi izkušnje pri Prulah vrtece kasneje zasnovala nekoliko drugače.

Najpomembnejša stvar so bili zdravstveni razlogi. Zanimalo me je, koliko otrok pride na eno kljuko oziroma en vhod – čim več jih je, tem večja je možnost okužb. Zasnova z več vhodi za manjše število enot je boljše tako za otroke, ki so še nebogljeni, moti jih gneča in hrup, kot tudi za starše, ki imajo vedno neposreden stik z vzgojiteljem. (Mag. Tija Badjura, v pogovoru z Damjano Zaviršek Hudnik, kustosinje razstave, december 2014)

Otroci o vrtcu (projekt »Moj sanjski vrtec«)

- *Rada sem tudi zunaj, ker je tam veliko prostora in se lahko žogamo in skačemo.*
- *Na igrišču mi je najbolj všeč. (...) Tudi peskovnik mi je všeč, pa hiška tudi. Lepo mi je, ko gremo namesto spanja na igrišče. Poleti nam ni vroče, ker je veliko dreves.*
- *Najraje se igram v koticu Dom – družina. (...) Tudi tipkovnico za računalnik imamo in se igramo službo.*
- *V koticu s kockami mi je najbolj všeč. (...) Kocke morajo biti pospravljene, drugače nič ne najdemo.*
- *Najraje sem v umetniškem koticu. (...) Več poličk bi še imela v tem koticu, da bi več izdelkov lahko imeli na razstavi.*

Vrtec Prule, otroška risba, december 2014, projekt »Moj sanjski vrtec«

Vrtec Pod Gradom, enota Prule, Praprotnikova 2, v Ljubljani, je poseben vrtec iz več razlogov: ima posebno lokacijo; je pod grajskim hribom, ob Ljubljani, v bližini Golovca, botaničnega vrta, mestnega središča; ima veliko igrišče, senco starih kostanjev; je velik, ima široke hodnike in klancine, kar nam služi za gibalne dejavnosti in druženja, ker ni telovadnice in stopnic; nekatere igralnice v nadstropju imajo dodatne prostore; ima velika okna in veliko naravne svetlobe; z manjšimi posegi smo pridobili dve igralnici (v hišniškem stanovanju in v atriju na zahodni strani); imamo novo centralno kuhinjo, v naslednjih letih načrtujemo tudi energetske obnove; je naš in ga imamo radi. Če bi imeli možnost, pa bi radi imeli: telovadnico za otroke; stopnice, ki bi lahko bile v telovadnici; tovorno dvigalo za dostavo hrane v oddelke v etažah; prostor za individualno delo za otroke s posebnimi potrebami. Zaradi arhitektovega dobro načrtovanega prostora smo lahko v vrtcu v vseh petdesetih letih obstoja sledili novostim tako v materialnem kot tudi v vsebinskem pogledu. (Mag. Dragica Kraljič, ravnateljica, in Mojca Humeck, vzgojiteljica, decembra 2014)